

Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (piąta izba w składzie powiększonym)

z dnia 5 czerwca 2024 r.*

Służba publiczna – Urzędnicy – Wynagrodzenie – Dodatki rodzinne – Dodatek na dziecko pozostające na utrzymaniu – Dodatek edukacyjny – Decyzje o zakończeniu wypłaty niektórych dodatków – Warunki przyznania – Pojęcie „końca studiów” – Równość traktowania – Zasada dobrej administracji – Zwrot nienależnych kwot – Artykuł 85 akapit pierwszy regulaminu pracowniczego – Odpowiedzialność

W sprawie T-123/23

VA, którego reprezentowała N. de Montigny, avocate,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, którą reprezentowali T. Bohr i M. Brauhoff, w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

SĄD (piąta izba w składzie powiększonym),

w składzie: S. Pappasavvas, prezes, J. Svingen, J. Laitenberger, J. Martín y Pérez de Nanclares i M. Stancu (sprawozdawczyni), sędziowie,

sekretarz: L. Ramette, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 23 stycznia 2024 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 W skardze wniesionej na podstawie art. 270 TFUE skarżący, VA, żąda, po pierwsze, stwierdzenia nieważności decyzji Urzędu Administracji i Wypłacania Należności Indywidualnych (PMO) Komisji Europejskiej z dnia 11 maja 2022 r. uchylającej z dniem 1 lipca 2021 r. jego uprawnienie

* Język postępowania: francuski.

do pobierania dodatków na dziecko pozostające na utrzymaniu i dodatków edukacyjnych oraz ulgi podatkowej związanej z dodatkiem na dziecko pozostające na utrzymaniu, a także decyzji z dnia 13 czerwca 2022 r. zapowiadającej odzyskanie tych kwot pieniężnych na podstawie art. 85 Regulaminu pracowniczego urzędników Unii Europejskiej (zwanego dalej „regulaminem pracowniczym”), oraz po drugie, naprawienia szkody, jaką miał w związku z tym ponieść.

I. Okoliczności powstania sporu

- 2 Skarżący jest urzędnikiem Sekretariatu Generalnego Rady Unii Europejskiej.
- 3 Jego córka odbyła studia uniwersyteckie na belgijskim uniwersytecie. W dniu 18 czerwca 2021 r. złożyła ostatni egzamin w ramach cyklu swoich studiów, w dniu 2 lipca 2021 r. dowiedziała się, że zdała wszystkie egzaminy, a w dniu 27 sierpnia 2021 r. otrzymała zaświadczenie o pomyślnym ukończeniu studiów. Rok akademicki zakończył się w dniu 13 września 2021 r.
- 4 Do września 2021 r. skarżący pobierał na swoją córkę dodatek na dziecko pozostające na utrzymaniu oraz dodatek edukacyjny, o których mowa w art. 2 i 3 załącznika VII do regulaminu pracowniczego, i korzystał z ulgi podatkowej związanej z dodatkiem na dziecko pozostające na utrzymaniu, przewidzianej w rozporządzeniu Rady (EWG, Euratom, EWWiS) nr 260/68 z dnia 29 lutego 1968 r. ustanawiającym warunki i procedurę stosowania podatku na rzecz Wspólnot Europejskich (Dz.U. 1968, L 56, s. 8) (zwanym dalej łącznie „rozpatrywanymi należnościami pieniężnymi”).
- 5 W dniu 16 września 2021 r. skarżący wprowadził do aplikacji informatycznej „Sysper 2” zaświadczenie o ukończeniu studiów przez jego córkę, wskazując, że ostatni egzamin odbył się w dniu 18 czerwca 2021 r.
- 6 Na mocy decyzji Rady (UE) 2019/792 z dnia 13 maja 2019 r. w sprawie powierzenia Komisji Europejskiej – Urzędowi Administracji i Wypłacania Należności Indywidualnych (PMO) – wykonywania niektórych uprawnień przyznanych organowi powołującemu i organowi właściwemu do zawierania umów o pracę (Dz.U. 2019, L 129, s. 3) PMO odpowiada za zarządzanie indywidualnymi należnościami pieniężnymi personelu Sekretariatu Generalnego Rady i ich rozliczanie, w tym rozpatrywanymi należnościami pieniężnymi.
- 7 Decyzją z dnia 24 września 2021 r. PMO poinformowało skarżącego, że w świetle jego oświadczenia z dnia 16 września 2021 r. rozpatrywane należności pieniężne zostaną uchylone z mocą wsteczną z dniem 1 lipca 2021 r. (zwaną dalej „decyzją z dnia 24 września 2021 r.”). W decyzji tej uściślono również, że każda nienależnie otrzymana kwota prowadzi do jej odzyskania na podstawie art. 85 regulaminu pracowniczego oraz że skarżący otrzyma oddzielną notę informującą go o zasadach odzyskiwania wspomnianych nienależnie pobranych kwot od dnia 1 lipca 2021 r. W decyzji z dnia 24 września 2021 r. dokonano potrącenia kwoty 2619,66 EUR z wynagrodzenia za październik 2021 r., odpowiadającej kwocie rozpatrywanych należności pieniężnych za okres od lipca do września 2021 r. (zwany dalej „spornym okresem”).
- 8 W dniu 3 stycznia 2022 r. skarżący złożył zażalenie na podstawie art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego na to rozliczenie wynagrodzenia (zwane dalej „pierwszym zażaleniem”).

- 9 Decyzją z dnia 5 maja 2022 r. organ powołujący uchylił decyzję z dnia 24 września 2021 r., a także decyzję w sprawie późniejszego odzyskania kwot w postaci odzwierciedlonej w rozliczeniu wynagrodzenia za październik 2021 r., i przekazał akta skarżącego służbie właściwej do ponownego zbadania jego sprawy ze względu na to, że skarżący nie został wysłuchany przed wydaniem tej ostatniej decyzji.
- 10 W następstwie decyzji z dnia 5 maja 2022 r. PMO wypłaciło skarżącemu zaliczkę finansową w wysokości 3500 EUR. Kwota ta odpowiada wysokością czterem miesięcznym rozpatrywanym należnościami pieniężnym.
- 11 Decyzją z dnia 11 maja 2022 r. PMO potwierdziło uchylenie uprawnienia do rozpatrywanych należności pieniężnych z mocą wsteczną z dniem 1 lipca 2021 r. (zwaną dalej „pierwszą zaskarżoną decyzją”), a jednocześnie poinformowało skarżącego, że uprawnienia te mogłyby zostać ponownie zbadane, gdyby skarżący był w stanie przedstawić oficjalne zaświadczenia potwierdzające, że „ostatni egzamin, złożenie albo obrona pracy” jego córki odbyły się po czerwcu 2021 r., i że może on przekazać swoje uwagi w terminie 15 dni od otrzymania tej decyzji. PMO poinformowało ponadto skarżącego, że każda nienależnie pobrana kwota zostanie odzyskana na podstawie art. 85 regulaminu pracowniczego i że zostanie mu wysłana oddzielna nota w celu poinformowania go o zasadach odzyskiwania nienależnie pobranych należności pieniężnych od dnia 1 lipca 2021 r.
- 12 W dniu 13 czerwca 2022 r. skarżący otrzymał decyzję o odzyskaniu kwot na podstawie art. 85 regulaminu pracowniczego (zwaną dalej „drugą zaskarżoną decyzją”). W decyzji tej wskazano, że łączna kwota, do której zapłaty skarżący jest zobowiązany, wynosi 3500 EUR, że kwota ta zostanie odzyskana w trzech miesięcznych ratach od sierpnia 2022 r. i że przysługuje mu termin 15 dni od otrzymania tej decyzji na przekazanie swoich uwag.
- 13 W następstwie tej decyzji doszło do wymiany wiadomości elektronicznych między skarżącym, jego pełnomocnikiem i PMO, mającej na celu wyjaśnienie treści pierwszej i drugiej zaskarżonej decyzji (zwanymi dalej łącznie „zaskarżonymi decyzjami”).
- 14 W szczególności w wiadomości elektronicznej z dnia 22 czerwca 2022 r. PMO poinformowało skarżącego, że ze względu na to, iż jego córka zdała egzaminy w czerwcu 2021 r., podczas pierwszej sesji egzaminacyjnej, od lipca 2021 r. nie przysługuje mu już prawo do pobierania rozpatrywanych należności pieniężnych. Ponadto PMO podkreśliło, że skarżący nie przedstawił innych dokumentów, które mogłyby wykazać, że jego córka kontynuowała studia na uniwersytecie po dniu 30 czerwca 2021 r. Co się tyczy odzyskania kwoty 3500 EUR, PMO wyjaśniło, że skarżący otrzymał omyłkowo cztery miesięczne kwoty rozpatrywanych należności pieniężnych zamiast trzech (zob. pkt 10 powyżej).
- 15 W dniu 9 sierpnia 2022 r. skarżący wniósł na podstawie art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego zażalenie na zaskarżone decyzje (zwane dalej „drugim zażaleniem”), w którym zażądał również zwrotu kosztów adwokackich poniesionych w ramach pierwszego zażalenia.
- 16 Drugie zażalenie zostało oddalone decyzją organu powołującego z dnia 9 grudnia 2022 r.

II. Żądania stron

17 Skarżący wnosi zasadniczo do Sądu o:

- stwierdzenie nieważności zaskarżonych decyzji;
- zasądzenie od Komisji zapłaty odszkodowania w kwocie 2441,84 EUR;
- obciążenie Komisji kosztami postępowania.

18 Na rozprawie skarżący uściślił, że domaga się stwierdzenia nieważności drugiej zaskarżonej decyzji jedynie w zakresie kwoty 2619,66 EUR, odpowiadającej kwocie rozpatrywanych należności pieniężnych, a nie 3500 EUR, co zostało odnotowane w protokole z rozprawy.

19 Komisja wnosi do Sądu o:

- oddalenie skargi jako bezzasadnej;
- obciążenie skarżącego kosztami postępowania.

III. Co do prawa

A. W przedmiocie żądań stwierdzenia nieważności

20 Skarżący podnosi pięć zarzutów na poparcie swoich żądań stwierdzenia nieważności, z których trzy pierwsze dotyczą pierwszej zaskarżonej decyzji, a dwa pozostałe – drugiej zaskarżonej decyzji.

1. W przedmiocie zarzutów skierowanych przeciwko pierwszej zaskarżonej decyzji

21 Zarzuty te dotyczą, zasadniczo: pierwszy – naruszenia art. 2 i 3 załącznika VII do regulaminu pracowniczego, drugi – naruszenia zasady równego traktowania, a trzeci – naruszenia zasady pewności prawa i zasady dobrej administracji.

a) W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego naruszenia art. 2 i 3 załącznika VII do regulaminu pracowniczego

22 W zarzucie pierwszym skarżący podnosi, że Komisja naruszyła art. 2 i 3 załącznika VII do regulaminu pracowniczego (zwane dalej „rozpatrywanymi przepisami”), ponieważ przyjęła, że jego córka ukończyła studia w dniu 18 czerwca 2021 r., czyli w dniu złożenia ostatniego egzaminu, i że w związku z tym on nie był już uprawniony do pobierania rozpatrywanych należności pieniężnych za sporny okres. Jego zdaniem datą zakończenia nauki przez jego córkę, która w niniejszej sprawie powoduje ustanie uprawnienia do rozpatrywanych należności pieniężnych, jest data końca roku akademickiego, czyli 13 września 2021 r., lub przynajmniej data, w której jego córka otrzymała zaświadczenie o pomyślnym przejściu egzaminów, czyli dzień 27 sierpnia 2021 r.

- 23 Pomocniczo skarżący uważa, że data zakończenia nauki powinna przypadać najwcześniej w chwili, gdy dziecko zapozna się z wynikami egzaminów, w niniejszym przypadku w dniu 2 lipca 2021 r., ponieważ to właśnie od tego momentu wie, jak zakończył się jego ostatni rok akademicki i może w związku z tym rozpocząć poszukiwanie pracy.
- 24 Komisja kwestionuje argumentację skarżącego.
- 25 Po pierwsze, odpowiada ona, że ponieważ omawiane przepisy uprawniają do świadczeń finansowych, należy je interpretować ściśle. Dodaje ona, że rozpatrywane należności pieniężne zależą od faktycznej ciągłości kształcenia szkolnego lub zawodowego oraz regularnego uczęszczania w pełnym wymiarze godzin do placówki edukacyjnej. Po drugie, z orzecznictwa sądów Unii Europejskiej, w szczególności z wyroków z dnia 21 listopada 1991 r., Costacurta/Komisja (C-145/90 P, EU:C:1991:435) i z dnia 19 września 2018 r., HD/Parlament (T-604/16, niepublikowany, EU:T:2018:562), wynika, że rozpatrywane należności pieniężne należy oceniać w perspektywie miesięcznej i muszą one ustać w chwili, gdy dziecko pozostające na utrzymaniu nie uczęszcza już regularnie i w pełnym wymiarze czasu do placówki szkolnictwa wyższego. Ponadto dziecko, które przestaje uczęszczać do tej placówki, może pracować, dysponować dochodem i w ten sposób rzeczywiście zaspokajać swoje potrzeby. Po trzecie, Komisja przypomina, że art. 6 jej decyzji z dnia 16 grudnia 2013 r. ustanawiającej ogólne przepisy wykonawcze dotyczące przyznawania dodatku edukacyjnego dokonuje rozróżnienia między wakacjami szkolnymi pod koniec roku szkolnego a wakacjami następującymi po ostatnim roku szkolnym, po zakończeniu którego dziecko kończy naukę. Po czwarte, skarżący nie wykazał, że w braku dyplomu ukończenia studiów wyższych jego córce odmówiono by dostępu do określonego zatrudnienia lub że nie znalazłaby ona odpowiedniego stanowiska. Po piąte, pojęcie „końca studiów” jest autonomiczne i powinno podlegać jednolitej wykładni obowiązującej we wszystkich państwach członkowskich, w których dzieci członków personelu odbywają naukę. Po szóste, argument skarżącego dotyczący podnoszonego naruszenia art. 52 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej nie został w żaden sposób wykazany.
- 26 Wreszcie w odniesieniu do argumentu pomocniczego Komisja podnosi, że data zapoznania się z wynikami egzaminów również nie może zostać uwzględniona, ponieważ po ostatnim egzaminie studenci przestają uczęszczać na zajęcia, a zatem regularnie i w pełnym wymiarze godzin uczęszczać do placówki szkolnictwa wyższego.
- 27 Sąd wskazuje, że w zarzucie pierwszym skarżący podnosi naruszenie rozpatrywanych przepisów ze względu na to, iż Komisja błędnie zinterpretowała warunek dotyczący „końca studiów” powodujący wygaśnięcie rozpatrywanych należności pieniężnych.
- 28 W szczególności strony nie zgadzają się co do daty, w której warunek ten podlega weryfikacji, czyli czy jest to chwila złożenia ostatniego egzaminu uniwersyteckiego, zapoznania się z wynikami egzaminów końcowych, wydania zaświadczenia o pomyślnym przejściu egzaminów czy też końca roku akademickiego. W niniejszej sprawie te cztery momenty mieszczą się odpowiednio między czerwcem a wrześniem 2021 r.
- 29 Na wstępie należy przypomnieć warunki uprawniające do rozpatrywanych należności pieniężnych, w szczególności dodatku na dziecko pozostające na utrzymaniu i dodatku edukacyjnego, a także związek między tymi dwoma dodatkami.

30 W odniesieniu do dodatku na dziecko pozostające na utrzymaniu art. 2 załącznika VII do regulaminu pracowniczego ma następujące brzmienie:

„1. Urzędnik otrzymuje na każde dziecko pozostające na jego utrzymaniu zgodnie z ust. 2 i 3 poniżej dodatek w wysokości [...] miesięcznie.

[...]

3. Dodatek jest przyznawany:

a) automatycznie na dzieci poniżej 18 roku życia;

b) na uzasadniony wniosek urzędnika – na dzieci w wieku od 18 do 26 lat, które są w trakcie kształcenia lub szkolenia zawodowego.

[...]”.

31 W odniesieniu do dodatku edukacyjnego art. 3 ust. 1 załącznika VII do regulaminu pracowniczego stanowi:

„1. Z zastrzeżeniem warunków określonych w ogólnych przepisach wykonawczych urzędnik otrzymuje dodatek edukacyjny w wysokości poniesionych przez niego rzeczywistych wydatków na edukację, maksymalnie do kwoty w wysokości [...] miesięcznie na każde dziecko pozostające na jego utrzymaniu, w rozumieniu art. 2 ust. 2 niniejszego załącznika, o ile dziecko skończyło pięć lat i regularnie uczęszcza w pełnym wymiarze godzin do płatnej szkoły podstawowej lub średniej bądź uczelni wyższej [...].

Uprawnienie do tego dodatku uzyskuje się pierwszego dnia miesiąca, w którym dziecko rozpoczyna naukę w szkole podstawowej, a wygasa ono wraz z końcem miesiąca, w którym dziecko kończy naukę, lub wraz z końcem miesiąca, w którym dziecko kończy 26 rok życia, w zależności od tego, co nastąpi wcześniej [...].”.

32 Z przepisów tych wynika, że dodatek edukacyjny stanowi jedynie następstwo dodatku na dziecko pozostające na utrzymaniu, ponieważ dodatek edukacyjny nie może zostać przyznany, jeżeli wcześniej nie zostały spełnione przesłanki uzyskania dodatku na dziecko pozostające na utrzymaniu. Uściślając bowiem, że dodatek edukacyjny jest wypłacany „na każde dziecko pozostające na [...] utrzymaniu w rozumieniu art. 2 ust. 2 [omawianego] załącznika, o ile dziecko skończyło pięć lat”, prawodawca zamierzał uzależnić prawo do tego dodatku od uprzedniego spełnienia warunków wymaganych do przyznania dodatku na dziecko pozostające na utrzymaniu. Innymi słowy, dodatek edukacyjny może być wypłacany tylko wtedy, gdy urzędnik ma dziecko pozostające na utrzymaniu w wieku co najmniej pięciu lat, na które otrzymuje taki dodatek.

33 Prawo do dodatku edukacyjnego jest ponadto uzależnione od spełnienia drugiego kumulatywnego warunku, jakim jest regularne uczęszczanie przez to dziecko do placówki edukacyjnej w pełnym wymiarze czasu.

34 Ponieważ dodatek edukacyjny może zostać przyznany, jak uściślono w pkt 32 powyżej, tylko wtedy, gdy uprzednio spełnione są przesłanki uzyskania dodatku na dziecko pozostające na utrzymaniu, wynika z tego, że ocena warunku regularnego uczęszczania do placówki oświatowej

w pełnym wymiarze czasu (zwanego dalej „warunkiem uczęszczania do szkoły”) powinna zostać dokonana w drugiej kolejności, po ustaleniu, że dziecko, w odniesieniu do którego złożono wnioski o dodatek edukacyjny, pozostaje na utrzymaniu urzędnika.

35 W świetle tych rozważań Sąd przeanalizuje w pierwszej kolejności, czy w spornym okresie przesłanki uzyskania dodatku na dziecko pozostające na utrzymaniu były spełnione, a następnie, czy córka skarżącego spełniała również warunek uczęszczania do szkoły, przewidziany w art. 3 ust. 1 załącznika VII do regulaminu pracowniczego w celu uzyskania prawa do dodatku edukacyjnego.

1) W przedmiocie spełnienia warunków przyznania dodatku na dziecko pozostające na utrzymaniu w spornym okresie

36 Należy przypomnieć, że w przypadku takim jak rozpatrywany w niniejszej sprawie, w którym dziecko odbywa naukę na poziomie uniwersyteckim, prawo do dodatku na dziecko pozostające na utrzymaniu uzależnione jest od spełnienia trzech przesłanek, a mianowicie rzeczywistego utrzymywania dziecka przez urzędnika, okoliczności, że dziecko jest w wieku od 18 do 26 lat, oraz od tego, czy pobiera ono kształcenie szkolne lub zawodowe (zob. podobnie wyrok z dnia 17 listopada 2021 r., KR/Komisja, T-408/20, niepublikowany, EU:T:2021:788, pkt 24).

37 W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że Komisja nie kwestionuje warunków pierwszego i drugiego ani także „szkolnego” charakteru kształcenia, które odbywała córka skarżącego. Natomiast trzeci warunek, dotyczący odbywania kształcenia szkolnego, nie był jej zdaniem spełniony, ponieważ córka skarżącego nie otrzymywała już takiego kształcenia od dnia 18 czerwca 2021 r., czyli daty ostatniego egzaminu.

38 W tym względzie należy zauważyć, że „kształcenie” składa się z kilku etapów, takich jak uczestnictwo w kursach przewidzianych programem studiów i w egzaminach dotyczących tych kursów, ocena tych egzaminów oraz, po zakończeniu ostatniego z tych egzaminów, udostępnienia przez placówkę edukacyjną prowadzącą rozpatrywane kształcenie końcowych wyników poświadczających ich pomyślne przejście. Owe etapy są nierozzerwalnie ze sobą związane, ponieważ uczestnictwo w egzaminach pozwala ocenić zdobycie przez studenta umiejętności i wiedzy przekazywanych w ramach prowadzonych kursów.

39 Tymczasem ponieważ student może dowiedzieć się o pomyślnym przejściu kształcenia dopiero po zakończeniu wszystkich egzaminów i po udostępnieniu przez placówkę edukacyjną wyników tych egzaminów, to właśnie od tego momentu, w którym znane są końcowe wyniki, są należy uznać, że student nie pobiera już kształcenia w rozumieniu art. 2 ust. 3 lit. b) załącznika VII do regulaminu pracowniczego.

40 Tym samym, wbrew temu, co twierdzi Komisja, dziecko w wieku od 18 do 26 lat, które odbywa kształcenie szkolne lub zawodowe, pozostaje na utrzymaniu urzędnika nie do chwili, w której to dziecko przystąpi do ostatniego egzaminu, lecz do chwili, w której końcowe wyniki zostaną udostępnione przez placówkę edukacyjną.

41 Wykładnia ta jest ponadto zgodna z orzecznictwem, takim jak wynikające z wyroku z dnia 17 kwietnia 2002 r., Sada/Komisja (T-325/00, EU:T:2002:101, pkt 37), zgodnie z którym przepisy prawa Unii uprawniające do świadczeń finansowych należy interpretować w sposób ścisły, a także z orzecznictwem wynikającym z wyroków z dnia 21 listopada 1991 r., Costacurta/Komisja (C-145/90 P, EU:C:1991:435, pkt 6) i z dnia 19 września 2018 r., HD/Parlament (T-604/16,

niepublikowanego, EU:T:2018:562, pkt 133), zgodnie z którym ze względu na miesięczny charakter rozpatrywanych należności pieniężnych kwestię, czy warunki ich przyznania są spełnione, należy oceniać w perspektywie miesięcznej.

- 42 Ponieważ dodatek na dziecko pozostające na utrzymaniu jest dodatkiem wypłacanym co miesiąc, a w odniesieniu do dziecka w wieku od 18 do 26 lat na „uzasadniony wniosek”, urzędnik powinien poinformować administrację o zakończeniu nauki przez dziecko, powiadamiając ją niezwłocznie o dacie, w której placówka edukacyjna udostępniła końcowe wyniki, tak aby administracja mogła niezwłocznie wstrzymać wypłatę tego dodatku.
- 43 W niniejszej sprawie zarówno z załącznika A.9 do skargi, który zawiera zaświadczenie o pomyślnym przejściu kształcenia z dnia 27 sierpnia 2021 r. wydane przez uniwersytet, na którym studiowała córka skarżącego, jak i z e-maila służby prawnej tego uniwersytetu przedstawionego przez skarżącego w ramach środka organizacji postępowania z dnia 7 grudnia 2023 r., wynika, że końcowe wyniki zostały udostępnione przez uniwersytet z dniem 2 lipca 2021 r., od którego to zresztą dnia córka skarżącego mogła już pobrać zaświadczenie o pomyślnym przejściu kształcenia. W konsekwencji, w świetle rozważań przedstawionych w pkt 38–40 powyżej, należy uznać, że począwszy od miesiąca następującego po dniu, w którym placówka edukacyjna udostępniła wyniki końcowe, czyli sierpnia 2021 r., córka skarżącego nie mogła już być uważana za pozostającą na jego utrzymaniu, a skarżący nie kwalifikował się już do dodatku na dziecko pozostające na utrzymaniu.
- 44 Z powyższego wynika, że Komisja naruszyła prawo, gdy odmówiła przyznania skarżącemu dodatku na dziecko pozostające na utrzymaniu za lipiec 2021 r. Natomiast słusznie odmówiła mu ona tego świadczenia za sierpień i wrzesień 2021 r.
- 45 Takiej odmowy nie mogą podważyć pozostałe podniesione przez skarżącego argumenty mające na celu wykazanie, że był on uprawniony do dodatku na dziecko pozostające na utrzymaniu zarówno w sierpniu, jak i we wrześniu 2021 r. Po pierwsze, w zakresie, w jakim skarżący twierdzi, że zdaniem uniwersytetu, w którym studiowała jego córka, a także organów belgijskich, córka ta zachowała status studenta do końca września 2021 r., należy stwierdzić, podobnie jak uczyniła to Komisja, że rozpatrywane przepisy należy interpretować w sposób autonomiczny. Tymczasem, jak wskazano w pkt 38–40 powyżej, art. 2 ust. 3 lit. b) załącznika VII do regulaminu pracowniczego należy interpretować w ten sposób, że właśnie od momentu, w którym placówka edukacyjna udostępni wyniki końcowe, należy uznać, iż dziecko nie pobiera już „kształcenia” w rozumieniu tego przepisu. Tym samym jest całkiem możliwe, że dziecko ukończy naukę przed końcem roku akademickiego, nawet jeśli według uniwersytetu lub ustawodawstwa państwa, w którym ma on siedzibę, dziecko może nadal korzystać ze statusu studenta do końca tego roku.
- 46 Po drugie, twierdzenie, zgodnie z którym uzyskanie dyplomu uniwersyteckiego jest konieczne do uzyskania dostępu do niektórych zawodów, nie jest niczym poparte, a przede wszystkim jest sprzeczne z żądaniami będącymi przedmiotem niniejszej skargi. Należy bowiem stwierdzić, że chociaż dyplom ten został wydany córce skarżącego w dniu 8 października 2021 r. (zob. pkt 12 skargi), skarżący nie twierdzi, że kwalifikował się do rozpatrywanych należności pieniężnych również za październik 2021 r. Ponadto skarżący twierdzi w pkt 93 skargi, że jego córka znalazła pracę od dnia 1 października 2021 r., czyli tydzień przed wydaniem dyplomu.
- 47 Po trzecie, co się tyczy podniesionego przez skarżącego w replice twierdzenia, zgodnie z którym dokonana przez Komisję wykładnia rozpatrywanych przepisów jest sprzeczna z art. 52 Karty praw podstawowych i zasadą równego traktowania, należy zauważyć, że z jednej strony nie jest

ono w żaden sposób poparte ani dowodami, ani argumentami, a z drugiej strony podobny argument został podniesiony również w ramach zarzutu drugiego, dotyczącego naruszenia zasady równego traktowania, który zostanie przeanalizowany poniżej.

2) W przedmiocie spełnienia przewidzianej w art. 3 ust. 1 załącznika VII do regulaminu pracowniczego przestanki uczęszczania do szkoły w spornym okresie

- 48 Na wstępie należy zauważyć, że ponieważ skarżący nie ma prawa do dodatku na dziecko pozostające na utrzymaniu za sierpień i wrzesień 2021 r. (zob. pkt 44 powyżej), nie może on również ubiegać się, jak wynika z pkt 32 powyżej, o dodatek edukacyjny za te miesiące.
- 49 W konsekwencji Komisja nie naruszyła prawa, gdy odmówiła skarżącemu również dodatku edukacyjnego za sierpień i wrzesień 2021 r.
- 50 Co więcej, należy zbadać, jak wskazano w pkt 35 powyżej, czy warunek uczęszczania do szkoły był spełniony w lipcu 2021 r.
- 51 Zdaniem Komisji warunek ten przestaje w istocie być spełniony, gdy dziecko przejdzie ostatni egzamin, ponieważ od tego momentu może znaleźć pracę i zaspokajać swoje potrzeby. Wykładnia ta opiera się na założeniu, podobnie jak w przypadku dodatku na dziecko pozostające na utrzymaniu, że dziecko kończy naukę po złożeniu ostatniego egzaminu.
- 52 Takie założenie jest jednak błędne.
- 53 Jak bowiem wskazano w pkt 38–40 powyżej w ramach analizy warunków przyznania dodatku na dziecko pozostające na utrzymaniu, to dzień, w którym placówka edukacyjna udostępni wyniki końcowe, oznacza zakończenie studiów.
- 54 Tym samym rozważania przedstawione w pkt 38–44 powyżej w przedmiocie dodatku na dziecko pozostające na utrzymaniu należy przenieść na analizę warunku uczęszczania przewidzianego w art. 3 ust. 1 załącznika VII do regulaminu pracowniczego dla przyznania dodatku edukacyjnego.
- 55 Wynika z tego, że należy uznać, iż od momentu, w którym placówka edukacyjna udostępniła wyniki końcowe, dziecko urzędnika nie uczęszcza już regularnie i w pełnym wymiarze czasu do placówki edukacyjnej w rozumieniu art. 3 ust. 1 załącznika VII do regulaminu pracowniczego.
- 56 Tymczasem ponieważ końcowe wyniki udostępniono w niniejszej sprawie z dniem 2 lipca 2021 r., od którego to zresztą dnia córka skarżącego mogła już pobrać zaświadczenie o pomyślnym przejściu kształcenia, należy stwierdzić, że do tego dnia należało uznać, iż ta ostatnia uczęszczała regularnie i w pełnym wymiarze godzin do placówki edukacyjnej prowadzącej kształcenie, w związku z czym skarżący kwalifikował się do dodatku edukacyjnego za lipiec 2021 r.
- 57 W konsekwencji należy stwierdzić, że Komisja naruszyła prawo, gdy odmówiła przyznania skarżącemu dodatku edukacyjnego za lipiec 2021 r.
- 58 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić nieważność pierwszej zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim odmówiono w niej skarżącemu rozpatrywanych należności pieniężnych za lipiec 2021 r.

59 Należy teraz ustalić, czy pozostałe zarzuty skierowane przeciwko pierwszej zaskarżonej decyzji mogą prowadzić do stwierdzenia nieważności tej samej decyzji również w zakresie, w jakim odmówiono w niej skarżącemu rozpatrywanych należności pieniężnych za sierpień i wrzesień 2021 r.

b) Zarzut drugi, dotyczący naruszenia zasady równego traktowania

60 Skarżący twierdzi zasadniczo, że Komisja naruszyła zasadę równego traktowania, ponieważ jest on dyskryminowany w porównaniu z urzędnikiem, którego dziecko kończy naukę po drugiej sesji egzaminów.

61 Komisja kwestionuje argumentację skarżącego.

62 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zasada równego traktowania wymaga, aby porównywalne sytuacje nie były traktowane w odmienny sposób, a odmienne sytuacje nie były traktowane jednakowo, chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione. Konkretniej rzecz ujmując, wymóg dotyczący porównywalności sytuacji w celu ustalenia, czy doszło do naruszenia zasady równego traktowania, należy oceniać w świetle wszystkich cechujących je elementów [zob. podobnie wyrok z dnia 8 marca 2022 r., *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Effet direct)*, C-205/20, EU:C:2022:168, pkt 54, 55 i przytoczone tam orzecznictwo].

63 Tymczasem należy stwierdzić, że sytuacja studenta, który pomyślnie przechodzi egzaminy podczas pierwszej sesji egzaminów, różni się od sytuacji studenta, który będzie musiał stawić się na drugiej sesji egzaminów, z możliwością ponownej porażki, a tym samym nieukończenia studiów w tym samym roku akademickim. W pierwszym przypadku można bowiem uznać, że student zakończył kształcenie, podczas gdy w drugim przypadku student kontynuuje kształcenie i będzie musiał poddać się nowym egzaminom, zanim będzie mógł ukończyć studia.

64 W związku z tym skarżący, którego córka mogła zapoznać się z wynikami końcowymi już w dniu 2 lipca 2021 r. (zob. pkt 43 powyżej), nie może skutecznie porównywać swojej sytuacji z sytuacją urzędnika, którego dziecko powinno jeszcze przejść po dniu 2 lipca 2021 r. drugą sesję egzaminacyjną.

65 Zarzut drugi należy zatem oddalić jako bezzasadny.

c) W przedmiocie zarzutu trzeciego, dotyczącego naruszenia zasady pewności prawa i zasady dobrej administracji

66 W odniesieniu do zarzucanego Komisji naruszenia zasady pewności prawa skarżący podnosi, że dokonana przez nią wykładnia omawianych przepisów stwarza niepewność prawa, ponieważ prowadzi z urzędu do odzyskania z mocą wsteczną rozpatrywanych należności pieniężnych. Urzędnik nie mógł bowiem wiedzieć w chwili złożenia przez jego dziecko ostatniego egzaminu, czy dziecko to zda ten egzamin w pierwszej sesji egzaminacyjnej, ponieważ wyniki są podawane do wiadomości dopiero w późniejszym terminie.

67 Co się tyczy podnoszonego naruszenia zasady dobrej administracji, skarżący twierdzi, że jego sprawę potraktowano w sposób wprowadzający w błąd, ponieważ Komisja przyjęła w pierwszej zaskarżonej decyzji stanowisko identyczne ze stanowiskiem zawartym w decyzji z dnia 24 września 2021 r., której nieważność została jednak stwierdzona. W tym względzie skarżący

wyjaśnia, że Komisja nie może powoływać się na okoliczność, iż skoro decyzja uwzględniająca pierwsze zażalenie nie jest dla niego niekorzystna, nie miała ona obowiązku jej uzasadnienia. To połączenie zmusiło skarżącego do złożenia drugiego zażalenia, dotyczącego tego samego co pierwsze.

- 68 Komisja kwestionuje te argumenty.
- 69 Co się tyczy, po pierwsze, zarzutu szczegółowego dotyczącego naruszenia zasady pewności prawa, należy zauważyć, że dotyczy ona sytuacji, w której urzędnik, który deklaruje zakończenie nauki dziecka w chwili, gdy zapoznaje się z wynikami egzaminów dziecka, może musieć zwrócić z mocą wsteczną otrzymane świadczenia na podstawie art. 85 regulaminu pracowniczego, tak jak byłoby to w niniejszej sprawie, gdyby skarżący zgłosił jako datę zakończenia studiów 2 lipca 2021 r. Tymczasem w zakresie, w jakim naruszenie zasady pewności prawa – przy założeniu, że jest zasadne – prowadziło w niniejszym przypadku do stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji jedynie w odniesieniu do lipca 2021 r., a nie w odniesieniu do sierpnia i września 2021 r. (zob. pkt 59 powyżej), niniejszy zarzut szczegółowy należy oddalić jako bezskuteczny (zob. podobnie wyrok z dnia 1 czerwca 2022 r., Cristescu/Komisja, T-754/20, niepublikowany, EU:T:2022:316, pkt 171).
- 70 Co się tyczy, po drugie, zarzutu szczegółowego dotyczącego naruszenia zasady dobrej administracji, należy przede wszystkim zauważyć, że w zakresie, w jakim skarżący podnosi rzekomy brak uzasadnienia decyzji uwzględniającej pierwsze zażalenie i rzekome niewłaściwe prowadzenie jego sprawy, które zmusiło go do skorzystania z pomocy adwokata w celu zredagowania pierwszego zażalenia, argumenty te są również bezskuteczne, ponieważ dotyczą zgodności z prawem decyzji z dnia 24 września 2021 r., która nie jest jednak przedmiotem niniejszej skargi.
- 71 Następnie okoliczność, że po stwierdzeniu nieważności ze względu na naruszenie prawa do bycia wysłuchanym administracja przyjmuje identyczne rozwiązanie co do istoty sprawy, nie jest sprzeczna z zasadą dobrej administracji, ponieważ takie naruszenie oznacza jedynie, że postępowanie administracyjne powinno być wznowione od etapu, którego dotyczy niezgodność z prawem, a nie że wynik tego postępowania powinien być inny.
- 72 Wreszcie, w każdym wypadku, jak słusznie podnosi Komisja, skarżący nie wykazał, że podnoszone naruszenie zasady dobrej administracji miało wpływ na zasadność pierwszej zaskarżonej decyzji, który mógłby prowadzić do stwierdzenia jej nieważności.
- 73 Niniejszy zarzut należy zatem oddalić jako bezzasadny.
- 74 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić nieważność pierwszej zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim odmówiono w niej skarżącemu rozpatrywanych należności pieniężnych za lipiec 2021 r.

2. W przedmiocie zarzutów skierowanych przeciwko drugiej zaskarżonej decyzji

- 75 Zarzuty te dotyczą zasadniczo, po pierwsze, naruszenia prawa skarżącego do pobierania rozpatrywanych należności pieniężnych, a po drugie, naruszenia art. 85 regulaminu pracowniczego.

a) W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego naruszenia prawa skarżącego do pobierania rozpatrywanych należności pieniężnych

- 76 Skarżący utrzymuje, że ponieważ druga zaskarżona decyzja została oparta na pierwszej zaskarżonej decyzji, która jest niezgodna z prawem z powodów przedstawionych w ramach trzech pierwszych zarzutów skierowanych przeciwko pierwszej zaskarżonej decyzji, należy stwierdzić również nieważność tej drugiej decyzji.
- 77 Komisja odpowiada, że ponieważ pierwsza zaskarżona decyzja jest zgodna z prawem, nie można stwierdzić nieważności drugiej zaskarżonej decyzji.
- 78 Ponieważ Sąd stwierdził w pkt 74 powyżej, że należy stwierdzić nieważność pierwszej zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim odmówiono w niej skarżącemu rozpatrywanych należności pieniężnych za lipiec 2021 r., to samo dotyczy drugiej zaskarżonej decyzji. Ze względu na to bowiem, że należność za ten miesiąc nie jest, jak wynika z analizy zarzutu pierwszego skierowanego przeciwko pierwszej zaskarżonej decyzji, „nienależycie otrzymana” w rozumieniu art. 85 regulaminu pracowniczego, należy stwierdzić nieważność drugiej zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim dotyczy ona rozpatrywanych należności pieniężnych za lipiec 2021 r.
- 79 Należy teraz ustalić, czy zarzut drugi skierowany przeciwko drugiej zaskarżonej decyzji może prowadzić do stwierdzenia nieważności tej samej decyzji również w zakresie, w jakim dotyczy rozpatrywanych należności pieniężnych za sierpień i wrzesień 2021 r.

b) W przedmiocie zarzutu drugiego, dotyczącego naruszenia art. 85 regulaminu pracowniczego

- 80 Skarżący twierdzi, że był stanowczo przekonany, że do września 2021 r. mógł pobierać rozpatrywane należności pieniężne, w szczególności ze względu na fakt, po pierwsze, że nie istnieje przepis ani orzecznictwo potwierdzające praktykę PMO, a po drugie, że administracja wypłaciła mu 3500 EUR „w ramach stwierdzenia nieważności” decyzji z dnia 24 września 2021 r. Ponadto Komisja nie przedstawiła dowodu ani na to, że faktycznie wiedział on o nieprawidłowości wpłat omawianych uprawnień pieniężnych, ani na to, że ta nieprawidłowość była na tyle oczywista, że musiał być jej świadomy.
- 81 Komisja kwestionuje argumentację skarżącego.
- 82 Artykuł 85 regulaminu pracowniczego stanowi, że „[k]ażda kwota wypłacona bez podstawy prawnej podlega zwrotowi, jeśli osoba, która ją otrzymała, była świadoma braku podstawy prawnej wypłaty lub jeżeli jej brak był na tyle oczywisty, że osoba ta musiała być go świadoma”. Z przepisu tego wynika, że aby kwota wypłacona bez uzasadnienia mogła zostać odzyskana, konieczne jest wykazanie, że beneficjent rzeczywiście wiedział o nieprawidłowym charakterze płatności lub że brak podstawy prawnej wypłaty był na tyle oczywisty, że beneficjent musiał być tego świadomy (zob. wyrok z dnia 14 czerwca 2018 r., Spagnolli i in./Komisja, T-568/16 i T-599/16, EU:T:2018:347, pkt 145 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 83 W niniejszej sprawie należy zauważyć, że jak wynika z decyzji oddalającej drugie zażalenie i jak wyjaśniła Komisja podczas rozprawy, organ powołujący zamierzał oprzeć drugą zaskarżoną decyzję na drugiej hipotezie przewidzianej w art. 85 regulaminu pracowniczego.

- 84 Tym samym Sąd ograniczy się w swojej analizie do sprawdzenia, czy Komisja mogła uznać, że brak podstawy prawnej wypłaty był na tyle oczywisty, że skarżący nie mógł tego nie wiedzieć.
- 85 Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem wyrażenie „na tyle oczywisty”, które charakteryzuje brak podstawy prawnej wypłaty w rozumieniu art. 85 akapit pierwszy regulaminu pracowniczego, nie oznacza, że beneficjent nienależnych wypłat jest zwolniony z jakiegokolwiek obowiązku refleksji czy kontroli. Przeciwnie, zwrot jest należny, gdy mamy do czynienia z błędem, który nie umknie uwadze urzędnika wykazującego zwykłą staranność, co do którego domniemywa się, że zna przepisy regulujące jego wynagrodzenie (zob. wyrok z dnia 18 czerwca 2019 r., Quadri di Cardano/Komisja, T-828/17, niepublikowany, EU:T:2019:422, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 86 Ponadto nie jest konieczne, by zainteresowany urzędnik, dochowujący obowiązku staranności, który na nim spoczywa, mógł szczegółowo określić zakres błędu, jaki popełniła administracja. Wystarczy w tym względzie, że będzie miał wątpliwości co do zasadności danej wypłaty, by być zobowiązanym do poinformowania o tym administracji, aby ta dokonała niezbędnych ustaleń (zob. wyrok z dnia 18 czerwca 2019 r., Quadri di Cardano/Komisja, T-828/17, niepublikowany, EU:T:2019:422, pkt 49 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 87 W niniejszej sprawie należy zauważyć, że jak wynika z pkt 43 powyżej, końcowe wyniki kształcenia odbytego przez córkę skarżącego zostały udostępnione przez placówkę edukacyjną z dniem 2 lipca 2021 r., od którego to zresztą dnia mogła ona już pobrać zaświadczenie o pomyślnym przejściu kształcenia. Ponadto z akt sprawy, którymi dysponuje Sąd, nie wynika, by córka skarżącego kontynuowała przedmiotowe kształcenie lub inne kształcenie po dniu 2 lipca 2021 r., co mogło uzasadniać kwalifikowalność do rozpatrywanych należności pieniężnych od sierpnia 2021 r.
- 88 W świetle tych okoliczności skarżący mógł mieć wątpliwości, czy od sierpnia 2021 r. kwalifikował się jeszcze do rozpatrywanych należności pieniężnych.
- 89 W związku z tym ponieważ brak podstawy prawnej tej wypłaty był oczywisty, skarżący musiał być tego świadomy.
- 90 W świetle powyższego należy oddalić niniejszy zarzut i stwierdzić nieważność drugiej zaskarżonej decyzji jedynie w zakresie, w jakim dotyczy ona rozpatrywanych należności pieniężnych za lipiec 2021 r.

B. W przedmiocie żądań odszkodowawczych

- 91 Skarżący twierdzi zasadniczo, że poniósł szkodę materialną w wysokości 2441,84 EUR, odpowiadającą kwocie kosztów adwokackich poniesionych w związku ze sporządzeniem pierwszego zażalenia, z powodu naruszenia przez Komisję zasad dobrej administracji, pewności prawa i „przewidywalności”, ponieważ zaskarżone decyzje były identyczne z tymi, których nieważność stwierdzono w decyzji uwzględniającej pierwsze zażalenie.
- 92 Komisja kwestionuje argumentację skarżącego.
- 93 Należy przypomnieć, że koszty adwokackie poniesione w toku postępowania poprzedzającego wniesienie skargi, poza wyjątkowymi okolicznościami, nie mogą stanowić podlegającej naprawieniu szkody materialnej, ponieważ skorzystanie z pomocy adwokata lub radcy prawnego nie jest wymagane przez przepisy regulaminu pracowniczego na etapie poprzedzającym

wniesienie skargi i tym samym wchodzi wyłącznie w zakres osobistej odpowiedzialności danego urzędnika. Tymczasem nic w aktach niniejszej sprawy nie pozwala na ustalenie istnienia takich wyjątkowych okoliczności (zob. podobnie wyrok z dnia 23 lutego 2022 r., OA/EKES, T-671/20, niepublikowany, EU:T:2022:82, pkt 58 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 94 Ponadto, jak wskazano w pkt 71 powyżej, okoliczność, że po stwierdzeniu nieważności ze względu na naruszenie prawa do bycia wysłuchanym administracja przyjmuje identyczne rozwiązanie co do istoty, nie jest sprzeczna z zasadą dobrej administracji ani też z zasadą pewności prawa i „zasadą przewidywalności”, w odniesieniu do których skarżący w żaden sposób nie przedstawił argumentów, a zatem nie może stanowić naruszenia prawa pozwalającego na powstanie odpowiedzialności pozaumownej Unii.
- 95 W związku z tym żądanie skarżącego zmierzające do uzyskania naprawienia podnoszonej szkody majątkowej należy oddalić jako bezzasadne.
- 96 W świetle całości powyższych rozważań należy stwierdzić nieważność zaskarżonych decyzji w zakresie, w jakim dotyczą one rozpatrywanych należności pieniężnych za lipiec 2021 r., i oddalić skargę w pozostałym zakresie.

IV. W przedmiocie kosztów

- 97 Zgodnie z art. 134 § 1 regulaminu postępowania przed Sądem kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.
- 98 Ponieważ Komisja przegrała sprawę w zasadniczym zakresie, należy – zgodnie z żądaniem skarżącego – obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów

SĄD (piąta izba w składzie powiększonym)

orzeka, co następuje:

- 1) Stwierdza się nieważność decyzji Urzędu Administracji i Wypłacania Należności Indywidualnych (PMO) Komisji Europejskiej z dnia 11 maja 2022 r. uchylającej z dniem 1 lipca 2021 r. uprawnienie VA do pobierania dodatków na dziecko pozostające na utrzymaniu i dodatków edukacyjnych oraz ulgi podatkowej związanej z tymi dodatkami, a także decyzji z dnia 13 czerwca 2022 r. zapowiadającej odzyskanie tych kwot pieniężnych na podstawie art. 85 Regulaminu pracowniczego urzędników Unii Europejskiej, w zakresie, w jakim decyzje te dotyczą omawianych uprawnień za lipiec 2021 r.**
- 2) W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona.**

3) Komisja, poza własnymi kosztami, zostaje obciążona kosztami poniesionymi przez VA.

Papasavvas

Svenningsen

Laitenberger

Martín y Pérez de Nanclares

Stancu

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu z dnia 5 czerwca 2024 r.

Podpisy